משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף ענפי הצומח, תחום פרחים

ספטמבר 2023
תשרי תשפ"ד

ורדים - הנחיות לעונת הסתיו והחורף

אביחי הרוש, שה"מ

מהנעשה בשטח

בזמן כתיבת שורות אלו אנחנו בשלהי הקיץ, אך כבר מתכוננים לקראת החורף הבעל"ט. כשמדברים על חורף, מדברים על חימום, וכאן המקום לעדכן בכך שמגדלים נוספים באזור לכיש מצפים בקרוב לחיבור לרשת הגז וייתכן שכבר בחורף יתחילו לחמם את החממות בגז. החימום בעזרת הגז יעזור להפחית עלויות, אך יש להיזהר מחימום ממושך מדי בחממה, העלול לגרום להתפרצות האקרית האדומה.

הצבעים המבוקשים כיום לוורדים בשוק הם האדומים והלבנים, כאשר האדומים מיועדים בדרך כלל לזרים, והוורדים הלבנים - לאירועים.

במהלך הקיץ יש עלייה בכמויות הפרחים, ומורגשת ירידה במחירים, בעיקר במהלך שלושת השבועות שבין י"ז בתמוז עד ט' באב, שבהם כמות האירועים פוחתת בצורה ניכרת. הביקוש חוזר לאיתנו לאחר תשעה באב, ואז לקראת החגים עולים הביקושים לוורדים בכל הצבעים, בנוסף לאדומים והלבנים.

סוגיית דור ההמשך או: 'מי יגדל לנו ורדים בעוד עשר שנים?' - נפוצה הטענה שבחקלאות אין דור המשך, בענף הוורדים, אולם המצב, לשמחתנו, אינו כך, ומורגשים בגידול כוחות צעירים, מלאי מוטיבציה, הנכונים ללמוד את אתגרי הענף ולהמשיך בדרך קודמיהם. לפיכך, נכון לעכשיו, לא מסתמן מחסור עתידי בוורדים במדינה.

הוראות גידול לתקופת הסתיו והחורף

במהלך החורף רמות הקרינה מתחילות לרדת, ולכן כהכנה לחורף מומלץ לשטוף את גגות החממה. למגדלים המלבינים את גג החממה - יש לנקות את הגג במהלך חודש ספטמבר, כדי לזכות בכמויות קרינה גבוהות יותר בחורף ובכך לייעל את תהליך הפוטוסינתזה החשוב לצמח.

דישון והשקיה

מנת המים היומית המומלצת היא 6-8 מ"ק/דונם/ליום. מינון הדשן משתנה בהתאם לזן, לאיכות המים ולבדיקות מי הנקז. בחממות, שבהן ממחזרים את מי ההשקיה, נוצרים עם הזמן מחסורים ביסודות הזנה, במיוחד במיקרואלמנטים, ולכן יש לבדוק מדי פעם את ריכוזם (שוש וייצמן, עלון הפרחים). בדישון ובהשקיה בקרקע נדשן ונשקה בהתאם לסוגה (כבדה או קלה). הקרקע אוחזת מים הרבה יותר מאשר המצע המנותק, ולכן יש להשקות באינטרוולים ארוכים יותר. במצע מנותק משקים עד שלוש פעמים ביום. בקרקע משקים אחת ליום או אחת לשלושה ימים, תלוי בסוגה. הדישון וההשקיה יינתנו בהתאם לנתוני בדיקות הקרקע והטנסיומטרים.

צולם במשק גדות מושב שחר

הגנת הצומח

מזיקים

כנימת עש הטבק – לאחרונה נצפתה עלייה במזיק בכמה חממות, כפי הנראה בעקבות העלייה בשימוש בהדברה ביולוגית בקרב המגדלים. חשוב לנטר את כנימת עש הטבק עוד בתחילת הופעתו, לפני התפרצותו בחממה. לאחר התבססות המזיק בחממה קשה להדבירו, במיוחד מכיוון שביכולתו לפתח עמידות לתכשירי הדברה רבים. התבססות טובה יותר של המזיק מסתמנת דווקא בזני הוורדים הצהובים. דרך נוספת להפחית את הנגיעות במזיק היא שימוש במדבקות צהובות.

תריפס - בנוסף לתכשירי ההדברה, ניתן להפחית את הנגיעות במזיק בעזרת מדבקות צהובות וכחולות. חשוב למקם את המדבקות כ-30 ס״מ מעל הגידול, מכיוון שזהו גובה התעופה של התריפס. למגדלים המשתמשים בהדברה ביולוגית, מומלץ לנצל את טווח הזמן שבו אין אקריות טורפות, ולגוון עם תכשירי הדברה שאינם ניתנים לשימוש בהדברה הביולוגית, כדי לאפשר אלטרנציה בין התכשירים. יש לזכור כי לאחר השימוש בחומרים אלו ישנם ימי המתנה עד לפיזור חוזר של האקריות הטורפות, ולכן חשוב להיוועץ במדריכים, לפני פיזורן.

אקריות - בקרב המגדלים נפוצה מאוד הדברת האקרית האדומה בעזרת האקרית הטורפת פרסימיליס. דרכים נוספות למניעת התפרצות אקריות בחממה הן הפחתת מליחות הקרקע והעלאת הלחות בחממה בעזרת כיפופים, שבנוסף לפגיעה באקרית האדומה, תורמים לבריאות הצמח ולהפקת אנרגיה.

מחלות

בוטריטיס - ריקבון חום ולח, המלווה עובש אפור, אשר מכסה את פקעי הוורדים, גבעולים צעירים ופצעים בצמח. הבוטריטיס מתפתח בטווח טמפרטורה נרחב, כאשר על פני העלה או הפרח יש הצטברות של מים למשך שעות אחדות. לנביטת העובש ולהדבקה במחלה נדרשים תנאים של לחות גבוהה מאוד ואוויר ׳עומד׳ (דרך הוורד, פינס). יתר על כן, גם בבית האריזה מתרחשת הדבקה של פרחים בבוטריטיס, וכדי למנוע זאת, ניתן לטבול את הפרחים בתכשירי מניעת בוטריטיס. חשוב לאוורר את החממה ולמנוע הצטברות של מים על גבי הפרחים.

כשותית - מחלה שיכולה להתפתח בטווח נרחב של טמפרטורות ורטיבות על נוף הצמח למשך שעות. המחלה מתבטאת בכתמים אדמדמים-צהובים, המוגבלים בין העורקים, בצדם העליון של העלים בקומת הצמח העליונה. הופעת הכתמים מלווה בנשירת עלים חזקה (פינס, דרך הוורד). למניעת הכשותית חשוב

לאוורר את החממה ולרסס לטיפול מניעתי בתכשירים מנבגן, מנקודי או קנון. כאשר מתפרצת המחלה יש לרסס באחד מחומרי התגובה: רידומיל מנקוזב או אקרובט (שוש ויצמן, עלון הפרחים מספר 24).

קימחון - נבג הקימחון מסוגל לנבוט בלחות נמוכה יחסית. הנבג רגיש ביותר למים, ובמים 'עומדים' אינו שורד. נבגי הפטרייה נפוצים באמצעות הרוח במזג אוויר יבש, ולכן חשוב להגביה את שמלת החממה ולמנוע רוח פרצים מנוף הצמחים. הקימחון מסב נזקים חמורים בסתיו ובאביב. התנאים להתפתחות המחלה הם הפרש גדול בין טמפרטורות הלילה והיום, לחות רבה בלילה (נביגה), יובש ביום (הבשלת נבגים) וזרמי אוויר לפיזור (פינס, דרך הוורד). הדרך היעילה ביותר למניעת הקימחון היא איוד בגופרית למשך כ-4 שעות, כאשר החממה סגורה.